

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemsvo din 64—
Poštno-čekovni račun številka 10.603

Cene inseratom: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

JRZ kandidatna lista za Slovenijo

VOLILNO OKROŽJE I.

- Brežice.** Kandidat: **Tratnik Josip**, župan in ban. svetnik, Rajhenburg. — Namestnik: **dr. Jesenko Rok**, odvetnik, Sevnica.
- Celje.** Kandidat: **Mihelčič Alojzij**, župan mesta Celje. — Namestnik: **Turnšek Pongrac**, župan, Polzela.
- Dol. Lendava.** Kandidat: **dr. Klar Franc**, okr. ban. zdravnik, Dol. Lendava. — Namestnik: **Horvat Anton**, župan, Črenšovci.
- Dravograd.** Kandidat: **Gajšek Karel**, javni notar, Marenberg. — Namestnik: **Kugovnik Jurij**, župan, banov. svetnik, Prevalje.
- Gornji grad.** Kandidat: **Steblovnik Martin**, župan, predsednik Kmetijske zbornice, Šmartno ob Paki. — Namestnik: **Kotnik Zorko**, šolski upravitelj, Rečica ob Savinji.
- Slov. Konjice.** Kandidat: **dr. Sevšek Maksim**, okr. ban. zdravnik, Št. IIj v Slov. gor. — Namestnik: **Napotnik Matija**, kmet, Tepanjski vrh, obč. Slov. Konjice.
- Laško.** Kandidat: **prof. Bitenc Mirko**, Celje. — Namestnik: **Deželak Matevž**, št. Lože, obč. Laško.
- Ljutomer.** Kandidat: **Snoj Franc**, tajnik posojilnice, Gor. Radgona. — Namestnik: **Stuhec Alojzij**, posestnik in banov. svetnik, Staranova vas, obč. Križevci pri Ljutomeru.
- Maribor desni breg.** Kandidat: **Koban Franc**, kmet in svetnik Kmetijske zbornice, Sele, obč. Zg. Polskava. — Namestnik: **Ferk Josip**, višji kontrolor drž. žel., Maribor, kor. kol.
- Maribor levi breg.** Kandidata: 1. **Žebot Franjo**, podžupan, Maribor; 2. **Špindler Josip**, župan, Sv. Ana v Slov. goricah. — Namestnika: 1. **Wurzinger Ivan**, višji kontrolor drž. žel., Maribor; 2. **Poljanec Ludovik**, župan, Sv. Anton v Slov. goricah.
- Murska Sobota.** Kandidat: **Bajlec Franc**, odvetnik, Murska Sobota. — Namestnik: **Vezir Geza**, posestnik in župan, Martjanci.
- Ptuj.** Kandidat: **Kranjc Marko**, tajnik JRZ, Maribor. — Namestnik: **Janžekovič Alojzij**, posestnik in banov. svetnik, Sv. Lenard pri Veliki Nedelji.
- Slovenjgradec.** Kandidat: **Theuerschuh Ivan**, ravnatelj meščanske šole v Slovenjgradu. — Namestnik: **Novak Anton**, župan, Šoštanj.
- Šmarje pri Jelšah.** Kandidat: **dr. Ogrizek Anton**, odvetnik, Celje. — Namestnik: **Turk Ivan**, župan, Šmarje pri Jelšah.

VOLILNO OKROŽJE II.

- Črnomelj.** Kandidat: **dr. Koce Jure**, tajnik zbornice TOI, Ljubljana. — Namestnik: **Nemanič Josip**, župan občine Metlika-okolica.
- Kamnik.** Kandidat: **Štrein Ivan**, posestnik in župan občine Komenda. — Namestnik: **Novak Nande**, gostilničar in župan občine Kamnik.
- Kočevje.** Kandidat: **Rigler Alojzij**, višji veterinarski svetnik, Ljubljana. — Namestnik: **Strnad Josip**, župan občine Dobropolje.
- Kranj.** Kandidat: **Brodar Janez**, posestnik in banski svetnik, Hrasnje pri Kranju. — Namestnik: **Majeršič Ivan**, banski svetnik in župan občine Trzin.
- Krško.** Kandidat: **dr. Miha Krek**, minister, Ljubljana-Beograd. — Namestnik: **inž. Likar Josip**, župan občine Kostanjevica.
- Litija.** Kandidat: **dr. Lavrič Jože**, tajnik Kmetijske zbornice, Ljubljana. — Namestnik: **Pevec Ignac**, župan občine Št. Vid pri Stični.
- Ljubljana mesto.** Kandidata: 1. **dr. Korošec Anton**, minister, Ljubljana-

- Beograd; 2. **dr. Golia Adolf**, generalni tajnik Zveze industrijcev, Ljubljana. — Namestnika: 1. **Mašič Pavle**, višji kontrolor na žel. ravnateljstvu v Ljubljani; 2. **Kavka Karel**, stavbenik, Ljubljana.
- Ljubljana okolica.** Kandidata: 1. **dr. Korošec Anton**, minister, Ljubljana-Beograd; 2. **Stare Miloš**, odvetnik, Ljubljana. — Namestnika: 1. **Smersu Rudolf**, pravni referent OUZD, Ljubljana; 2. **Hren Ignacij**, industrialec in župan občine Vrhnika.
- Logatec.** Kandidat: **Gabrovšek Franc**, ravnatelj Zadrufne zveze, Ljubljana. — Namestnik: **Rudolf Jože**, župan občine Bloke.
- Novo mesto.** Kandidat: **dr. Kulovec Franc**, senator, Ljubljana. — Namestnik: **Veble Demetrij**, odvetnik, Novo mesto.
- Radovljica.** Kandidat: **dr. Šmajd Albin**, odvetnik, Radovljica. — Namestnik: **Markez Valentin**, župan občine Jesenice.
- Škofja Loka.** Kandidat: **Dolenc Ivan**, ravnatelj učiteljskega doma, Ljubljana. — Namestnik: **Debeljak Franc**, trgovec, Škofja Loka.

Delo za kmeta

Od samih besed ne more nihče živeti. Kdor bi kaj takega pričakoval, bi kmalu razočaran občutil, da je bil prevarjen. Besede, ki jim ne sledijo dejanja, so prazen zvok, ki za hip zazveni, potem pa utihne, ne da bi pokazal kakšen učinek. JNSarji so političarji besed. Same besede so jih. Kmetijski JNSarji vežejo v svojem glasilu otrobe, s katerimi pitajo svoje obžalovanja vredne bralce, hoteč v njih vzgojiti neko čudno zavest, predvsem pa zaupanje v bankrotirane laži-kmetijske voditelje. Z besedami dobrikanja združujejo obljube, pri čemer imajo veliko konkurenco v svojih strankarskih sodrugih: gosposkih JNSarjih. Ko pa bi morali ti ljudje svoje obljube izpolniti, povse odpovedo: junaki besede so slabiči dejanja. JNSarji so imeli priliko, ko so bili celo vrsto let na vladi, da bi dokazali, ali rodijo lepe besede tudi primerna dejanja. Pa so ravnali napak. Gospodarske krize niso zmanjšali, denarno krizo so povečali. Z neprestanim odlaganjem plačevanja dolgov so povzročili, da so kmečki dolgovi naraščali od meseca do meseca. Blagajne naših posojilnic in hranilnic so se do dna izpraznile. Kmetijski pridelki so bili skoro brez vsake cene. Tako zmajo JNSarji v dejanstvu kmetu pomagati, nič več in nič manj, kot morejo njihovi ljudsko-frontaški zavezniki, marksistični socialisti s hujska-

njem in obljubljanjem pomagati delavcu. Kaj pa more delavec v dejanstvu pričakovati od marksistov, dokazujejo komunisti v Rusiji.

Možje, ki so sedaj na vladi, pa so političarji ne besede, marveč dela. Omladnega dobrikanja ne poznajo, praznih obljub ne delajo. Kar pa obljubijo, to izvršijo. Predsednik vlade dr. Stojadinovič je na shodu v Negotinu vladino delo za kmeta in uspehe tega dela s kratkimi, pa krepkimi potezami tako-le očrtal:

»Da bi poživili gospodarstvo, smo takoj znižali davek na kmečko gospodarstvo od 12 na 10 odstotkov. Zemljarino smo znižali za eno petino, ko pa smo videli, da to ni dovolj, smo jo znižali še za eno tretjino, in tako je imel poljedelec plačati za okoli 400 milijonov dinarjev manj. Dovolili smo plačilo dolžnih davkov postopno v 15 obrokih. Sprejeli smo zakon o razdolžitvi kmetijskih dolgov in zmanjšali kmetijske dolge za polovico. Osvobodili smo jih obresti pri zasebnih oteruhih, pri drugih pa smo dosegli nizke obresti po 4 in pol odstotka. Poljedelec je bil gospodarski suženj svojih dolgov. Država je prevzela nase vse te dolge. Ona nikdar ne bo in ne sme biti tako strahovit in brezdušen upnik, kakršni so bili ti zasebniki. Kmetijskih dolgov je bilo izbrisanih za dve milijardi 700 milijonov di-

narjev. Kmet je moral prej samo za obresti (zadolženih sedem milijard) plačevati na leto okoli ene milijarde pet sto milijonov dinarjev. Danes pa z obrestmi in odplačili plačujejo manj kakor 200 milijonov dinarjev. To pomeni, da je sedaj dobil kmet še eno žetev na leto brezplačno.

Nas tudi to ni zadovoljilo! Z otvoritvijo novih inozemskih tržišč in z dobro notranjo gospodarsko politiko smo povzročili, da cena poljedelskim proizvodom raste neprestano. Pšenica je od 100 din poskočila

na 150 din in še čez, koruza od 60 na 100 dinarjev, cena vinu se je zboljšala. Cena paru volov se je dvignila na zavidno višino, skoro v vseh poljedelskih proizvodih se je cena znatno povišala, za 50%, ponekod tudi za 100% in še več. Poljedelec dobi za svojo žetev dva- do trikrat več kot je dobil v dobi prejšnjih režimov. Prej je veljalo pravilo: Dobra žetev, slaba cena. Mi pa smo vam dali enakomerno dobro ceno in dobro žetev.*

*

Iz raznih držav

V NAŠI DRŽAVI

Nova potrđitev večnega prijateljstva z Bolgarijo. V Niški Banji v Srbiji se je vršil v začetku minulega tedna prisrčen sestanek med predsednikoma naše vlade dr. Stojadinovičem in šefom bolgarske vlade dr. Kjuseivanovim. Ta prijateljski sestanek po sporazumu v Solunu je omogočil, da sta izmenjala svoja mnenja odgovorna šefa obeh vlad, pri čemer sta ugotovila popolno soglasnost jugoslovanske in bolgarske politike v duhu pogodbe o večnem prijateljstvu, ki je bila podpisana v Beogradu 24. januarja 1937. Z zadovoljstvom sta nadalje ugotovila, da Jugoslavije in Bolgarije ne ločijo nobena nesoglasja in da obstoji obojestranska želja, da se med obema državama razvijejo še boljši odnosi na podlagi prijateljstva, ki veže obe državi in ki se mora smatrati kot jamstvo za mirni razvoj obeh držav. Obenem je prišlo do sporazuma o podrobnostih glede gospodarskih zvez med obema državama.

*

V DRUGIH DRŽAVAH

Romunski kralj pojde na Angleško. Od 13. do 16. novembra bo romunski kralj v Londonu gost angleškega kralja Jurija VI. Ob tej priliki bo v angleški kraljevi palači v počastitev gosta velika pojedina, katere se bodo udeležili tudi člani angleške vlade. Romunski kralj bo za svojega bivanja v Angliji imel več važnih političnih razgovorov, da razloži angleškim politikom položaj in stališče Romunije po zadnjih spremembah na Češkoslovaškem. Skušal bo angleško vlado zanimati za Romunijo in njeno usodo v večji meri, kakor pa je bilo to zdaj ter dobiti od Anglije zagotovila o gospodarski in politični pomoči, če bi Romunija prišla v stisko zaradi kakih nadaljnjih madžarskih ali drugih zahtev.

Za 17 letnico fašizma razglašena moč italijanske vojne mornarice. Za 17 letnico nastopa fašizma so objavili časopisi razvoj in porast italijanske vojne mornarice pod Mussolinijem. Po teh podatkih znaša skupna tonaža italijanskega vojnega brodogoja 549.000 ton. Pod fašističnim režimom je Italija zgradila dve novi oklopnici s tonažo 50.000 ton, 19 križark s skupno tonažo 146.802 toni, 40 torpednih rušilcev s tonažo okoli 70.000 ton ter 82 pomožnih ladij s tonažo 37.348 ton. V teku tekočega leta so bile dograjene naslednje edinice: 12 torpednih rušilcev, 20 torpednih čolnov ter 24 podmornic. V gradnji so trenutno: štiri bojne ladje s tonažo 142.000 ton, 12 križark, več podmornic in drugih pomožnih ladij.

Angleški kralj povabljen v prestolico Združenih držav. Predsednik Združenih držav

Severne Amerike Roosevelt je poslal angleškemu kralju Juriju VI. lastnoročno pismo, v katerem ga je povabil, naj po obisku v Kanadi pride tudi v prestolico Združenih držav, v Washington.

Sporazum med Anglijo in Italijo odobren od angleškega parlamenta. Na seji angleškega parlamenta 2. novembra je bil odobren s 345 glasovi proti 138 glasovom sporazum med Anglijo in Italijo. Sedaj bo poslan v Rim nov angleški poslanik, kateri se bo predstavil italijanskemu kralju in abesinskemu cesarju in bo s tem korakom Anglija priznala Italiji zasedbo Abesinije.

Zopetna izpopolnitev angleške vlade. Angleški ministrski predsednik Chamberlain postopoma izpopolnjuje svojo vlado. Namesto odstopivšega lorda Hailshama, predsednika tajnega sveta, je imenovan znani posredovalec med svoječasnno češkoslovaško vlado in sudetskimi Nemci, lord Runciman. Ker je postal čuvar državnega pečata de la Warra prosvetni minister, je bil poklican na njegovo mesto sir John Andersen, bivši guverner Bengalije v Indiji. Kot

naslednik umrlega ministra za dominione je imenovan Malcolm Macdonald, kateri bo začasno vodil kolonije. Eno mesto v vladi je še nezasedeno in odklonjen je bil tudi zaenkrat predlog o ustanovitvi posebnega ministrstva za strelivo, ki naj bi razpolagalo s širokimi gospodarskimi pooblastili.

Zamenjava dveh ministrstev na Francoskem. Francoski ministrski predsednik se ukvarja z dalekosežnimi političnimi in finančnimi preosnovami. V tem oziru mu je bil v napotje finančni minister Marchandeu, ki je bil za to, da ostane finančna politika na dosedanjih osnovah. Zaradi omenjenega nesoglasja je bil imenovan za finančnega ministra Paul Reynaud, ki je že vodil to ministrstvo ter je na glasu kot finančni strokovnjak tudi med Angleži in Američani. Prejšnji finančni minister Marchandeu je prevzel pravosodstvo.

Parlamentarne volitve na Portugalskem. Pri parlamentarnih volitvah na Portugalskem je dobila vladna lista, ki je bila edina postavljena, od 743.000 volilnih upravičencev 622.000 glasov ali 83,5% vseh oddanih glasov. Zadnje dni pred volitvami so zaprli vse opozicijske agitatorje.

Dve spremembi v japonski vladi. Haširo Arita, ki je bil že prej zunanji minister ter je bil zadnje čase med svetovalci vlade, je bil ponovno imenovan za zunanjega ministra, predsedniku južnomandžurske železniške uprave Jošijakiju Hati pa je bilo poverjeno ministrstvo za prekomorske posesti. Arita je leta 1936 sklenil kot tedanji zunanji minister protikomunistično pogodbo z Nemčijo. Z imenovanjem novega zunanjega ministra ne bo nastala nobena izprememba v japonski zunanji politiki. Arita je izjavil, da bo nadaljeval dosedanjo zunanjo politiko.

Važnejši dogodki v novi Češkoslovaški

Razmejitve je določena tudi za Slovake in Rusine

Zaradi daleč pretiranih zahtev Madžarov se glede razmejitve niso mogli sporazumeti ne Slovaki in ne Rusini. Zastopniki Madžarske, Slovaške in Rusinov so se zatekali po pomoč v Nemčijo in Italijo. Krog zadnjega oktobra se je mudil nemški zunanji minister Ribbentrop v Rimu, kjer se je dogovoril z Mussolinijem in italijanskim zunanjim ministrom Cianom, kako bo zgedala meja med Slovaško in Madžarsko in koliko morajo Rusini odstopiti Madžarom. Ko je bilo že vse sklenjeno ter domenjeno v Rimu, sta Italija in Nemčija povabili zastopstva spornega ozemlja na Dunaj, kjer sta Ribbentrop in Ciano dne 2. novembra ob sedmih zvečer proglasila razsodbo v madžarsko-češkoslovaškem sporu. Po tej razsodbi, koje natančnejša določila prinašamo v drugem odstavku, ostanejo Slovaki od Madžarov zahtevana mesta: Bratislava, Nitra in Seveljuš. Madžarska dobi mesta: Nove Zamky, Levenec, Lučevce, Košice in od Podkarpatske Rusije glavni rusinski mesti Užhorod in Mukačevo. Razsodnika Ribbentrop in Ciano sta predala razsodbo v podpis madžarskemu in češkoslovaškemu zunanjemu ministru, ki sta se zavezala s podpisoma, da sprejmeta razsodbo končno veljavno in da bo takoj izvedena. Slovaki in Rusini so dobili po tej razsodbi naravnost nemogoče meje. Dunajsko razsodišče je prisodilo Ma-

džarom 12.000 kvadr. kilometrov z 1 milijon 64 tisoč prebivalci, od katerih je samo 600.000 Madžarov. Ostali so Slovaki in Rusini ter 50.000 Nemcev. Slovaška je ob vsa najboljša žitna polja, ob vse važne prometne zveze in industrijska središča. Rusine so pustili brez vsakega mesta, železnice ter cestnih zvez, da bodo životarili, če bodo sploh mogli, po hribovitem svetu.

Določbe razsodbe

1. Ozemlje, ki ga mora Češkoslovaška vrniti Madžarski, je popisano na sporazumu priloženem zemljevidu. Razmejitve in točna določitev meje pa bo delo posebnega mešanega madžarsko-češkoslovaškega odbora.

2. Češkoslovaška vojska bo začela izpraznjevati to ozemlje dne 5. novembra in ga bo izpraznila do 10. novembra. Madžarska pa bo v istih dneh dotična ozemlja zasedla. Podrobnosti o izpraznjevanju, odnosno o zasedanju bo sklenil zgoraj omenjeni mešani odbor.

3. Češkoslovaška vlada se obveže, da bo pazila na to, da v izpraznjenih okrajih ne bo povzročena kakšna škoda.

4. Razna podrobnostna vprašanja v zvezi z določitvijo narodnosti prebivalcev na omenjenem ozemlju, kakor tudi vprašanja o pravici prebivalstva do opcije (prosto-voljne odločitve za eno ali drugo državo) bo rešila prav tako imenovana mešana komisija.